

Čitateljski klubovi u narodnim knjižnicama u Zagrebu i u Rijeci

Pižir, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:969751>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-15**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2018./2019.

Matea Pižir

**Čitateljski klubovi u narodnim knjižnicama u Zagrebu i u
Rijeci**

Završni rad

Mentor: dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof..

Zagreb, rujan 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

Sadržaj.....	ii
1. Uvod.....	1
2. Čitateljski klubovi.....	2
2.1. Povijest čitateljskih klubova.....	2
2.2. Vrste čitateljskih klubova.....	4
2.3. Članovi čitateljskih klubova.....	5
2.4. Voditelj čitateljskih klubova	6
2.5. Pravila rada čitateljskih klubova	6
3. Čitateljski klubovi u narodnim knjižnicama u Zagrebu.....	7
3.1. Dječji čitateljski klubovi	7
3.1.1. Čitateljski klub "Čitatelji okruglog stola (ČOKS)"	7
3.1.2. Bookmarkeri	8
3.1.3. Knjigotron.....	8
3.1.4. Čitafora	8
3.2. Čitateljski klubovi za tinejdžere.....	9
3.3. Čitateljski klubovi za odrasle	9
3.3.1. Spjalica.....	9
3.3.2. Pozitiva	10
3.3.3. Crna kutija.....	10
3.3.4. KaLibar	10
3.3.5. Na tragu klasika	10
3.3.6. Čitateljski klub Knjižnice Novi Zagreb	11
3.3.7. Čavrljanje o knjizi (ČOK).....	11
3.3.8. Mojih sat vremena čitanja.....	11
4. Čitateljski klubovi u Rijeci	12

4.1.	Dječji čitateljski klubovi	13
4.1.1.	Čarobna kućica.....	13
4.1.2.	Biblioklub	13
4.1.3.	Mali knjigoljupci.....	14
4.1.4.	Male Knjigopije	14
4.1.5.	Bajkoklub.....	14
4.1.6.	Tragači	15
4.2.	Studentski čitateljski klubovi	16
4.3.	Čitateljski klubovi za odrasle	16
4.3.1.	Čitateljska grupa ogranka Drenova.....	16
4.3.2.	Čitateljski klub 50 + (One)	17
4.3.3.	Novi čitateljski klub (Bezimeni).....	17
5.	Zaključak.....	18
6.	Literatura.....	19
	Sažetak	22
	Summary.....	23

1. Uvod

Čitanje je aktivnost koja je važna za ljude i njihov kognitivni, društveni i emocionalni razvoj. Čitanjem se razvijaju socijalne i komunikacijske vještine, obogaćuje se jezik, osobnost i iskustvo pojedinca. Čitateljski interesi razvijaju se od djetinjstva – od prvih slikovnica, preko školskih lektira pa sve do vlastitog izbora literature u starijoj dobi. Ipak, u današnje doba tehnologije i interneta, čitanje je palo u drugi plan. Kako bi potaknule ljude na čitanje, narodne knjižnice u Hrvatskoj počele su, prije desetak godina, osnivati čitateljske klubove. Čitateljski su klubovi zajednice čitatelja koji se sastaju najčešće jednom mjesečno, raspravljaju o pročitanoj knjizi, iznose kritička mišljenja i uspoređuju ih s drugim članovima kluba. Susreti čitateljskih klubova uglavnom se održavaju u narodnim knjižnicama diljem Hrvatske čime knjižnice postaju središte društvenog života, a čitateljski klubovi pružaju im nove prednosti predstavljajući ih kao idealno mjesto za susrete, razgovor i razmjenu mišljenja. Samim time, klubovi donose knjižnicama nove članove, a već postojećim daju poticaje za neke nove aktivnosti.

Broj čitateljskih klubova povećava se iz godine u godinu, a njihova popularizacija posebice je vidljiva u većim hrvatskim gradovima. Ovaj završni rad govorit će o djelovanju čitateljskih klubova u narodnim knjižnicama u Zagrebu i u Rijeci, o njihovom nastanku te razvoju.

2. Čitateljski klubovi

Čitateljski su klubovi sve aktualniji oblik neobavezne i nenametljive aktivnosti za osobe različitog uzrasta, potreba i interesa, koji svoje slobodno vrijeme provode na aktivan, pomno isplaniran i organiziran način.¹ To su skupine ljudi koje se sastaju kako bi raspravljale o pročitanoj knjizi i iznosile svoja mišljenja. Članovi klubova sastaju se najčešće jednom mjesečno na različitim javnim mjestima – knjižnicama, fakultetima, školama, kafićima, restoranima, u prostorima raznih udruga, bolnica, vjerskih institucija, ali i na privatnijim mjestima poput stanova i kuća članova.² Ipak, najčešći su susreti u knjižnicama čime se realizira ideja knjižnice kao “trećeg prostora” - knjižnica postaje mjesto društvenoga života i pridonosi kvaliteti življenja, a korisnici ju osjećaju kao svoj prostor.³ Osim klubova koji se sastaju u konkretnim fizičkim prostorima, postoje i online čitateljski klubovi. Glavna je prednost takvih klubova prostorna neograničenost, odnosno mogućnost sudjelovanja članova iz različitih dijelova svijeta.

2.1. Povijest čitateljskih klubova

Čitanje je aktivnost kojom pojedinac obogaćuje svoje iskustvo, stvara nova znanja i spoznaje. Ono pomaže razvoju tehnika mišljenja, objedinjuje naše kognitivne, društvene i emocionalne vještine.⁴ Povijest čitateljskih klubova seže još u razdoblje prije nove ere. Prvu čitateljsku skupinu kao diskusijski klub nalazimo unutar Platonove Akademije već od 357. p.n.e. gdje su nastavnici i studenti raspravljali o pročitanim radovima.⁵ Prve klubove uglavnom vežemo uz hramove, crkve i džamije, blisko su vezani uz vjernike koji su čitanjem naglas lakše učili i pamtili. Pojavom tiskane knjige čitateljske se grupe počinju okupljati u čitaonicama, salama ili dvoranama koje su služile ne samo za čitanje već i za druge društvene potrebe. Važno mjesto okupljanja bili su saloni. Oni su služili kao javni prostor za izražavanje novih književnih ideja i novih književnih protagonista, u njima se poticao književni rad, a nije se govorilo samo o

¹ Fištrović, A. Čitateljski klubovi kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost : diplomski rad. Rijeka : Učiteljski fakultet u Rijeci, 2018. Str. 27.

² Cohen, H. Book Club Meeting Locations. 2012. // The reading club. Dostupno na: <http://www.thereadingclub.co.uk/BookClubMeetingLocations.html> (26.8.2019.)

³ 9. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. 8.3.2013. // Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/9-savjetovanje-za-narodne-knjiznice-u-republici-hrvatskoj-2/> (19.8.2019.)

⁴ Stanić, S.; Jelača, L. Društveni kontekst čitanja i knjige: mišljenja i stavovi učenika. // Školski vjesnik : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu 66, 2 (2017), str. 1. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/187030> (9.9.2019.)

⁵ Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 104.

knjigama već su se spontano razmjenjivala i mišljenja o zbilji.⁶ U Francuskoj je u 17. stoljeću glavna tema u damskim salonima bila književnost. Čitateljske su grupe u to doba osnivale uglavnom žene, npr. Anna Hutchinson u Americi je 1634. godine, nakon preseljenja u novi, nepoznati prostor, organizirala u svojoj kući sastanke za žene kako bi raspravljale o svećenikovim propovijedima. Kraj 18. stoljeća u Europi je obilježio salon Madame de Staël koja je uz prijedloge što bi trebalo čitati, savjetovala i što bi trebalo pisati.

Čitateljska su se društva u Hrvatskoj javljala u kontinentalnom i u primorskom dijelu, noseći njemačke i talijanske nazive. Prva čitaonica u Hrvatskoj, Družba od štenja, otvorena je u Zadru, 1807. godine, a od 1838. godine počinju se osnivati narodne čitaonice. Iste je godine u Karlovcu osnovano čitateljsko društvo „Ilirsko čitanja društvo“, u kući Imbre Ignjatijevića Tkalca, jednog od najvećih hrvatskih čitalaca 19. stoljeća.⁷

Tadašnji čitateljski klubovi nisu okupljali samo obične pojedince, već su okupljali i poznate književnike - Stéphane Mallarmé u 19. je stoljeću u svom domu okupljao intelektualce, pisce i sljedbenike dok je Hans Werner Richter u 20. stoljeću okupio mlađe pisce i kritičare u Grupi 47. U 20. stoljeću dolazi do postepenog zaokreta pa čitateljski klubovi poprimaju obilježja klubova kakve imamo danas. Klubovi su se počeli osnivati nakon Drugog svjetskog rata u Njemačkoj, a ubrzo su se proširili u SAD-u i Britaniji. Robert Maynard Hutchins je u Americi 1947. godine osnovao *Great Books Foundation* čiji je cilj bio napraviti program za čitanje književnosti namijenjen studentima koji bi obuhvaćao čitateljske probleme.⁸ Njome je započela demokratizacija čitanja i interpretiranja književnih djela, a ljude koji čitaju poticalo se na vlastiti izbor i kritiku knjiga.⁹ *Chicago* je bio jedan od glavnih gradova koji se zalagao za proučavanje, podučavanje i širenje čitanja pa je uz *Great Book Foundation* u njemu osnovan i *International Reading Association* koji je započeo kao čitateljski klub, a razvio se u društvo unutar kojeg djeluju grupe koje okupljaju članove oko različitih interesa.¹⁰ Najviše čitateljskih klubova nalazi se u SAD-u – 1994. godine ih je bilo 250.000, a do 1998. godine njihov broj se udvostručio. Veliku zasluge za povećanje tog broja imala je *Oprah Winfrey* koja je 1996. godine osnovala svoj *Oprah's Book Club*. Klub je počeo preporučivanjem

⁶ Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 109.

⁷ Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 110.

⁸ Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 116.

⁹ Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 116.

¹⁰ Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 118-119.

knjiga i razgovorom s autorima, ali je ubrzo postao kontroverzan – njezin rad ocijenili su kao profanizaciju, a ne popularizaciju književnosti.¹¹ Klub je unatoč svemu trajao do 2011. godine, predstavivši do tada 70 knjiga, a njegovo djelovanje snažno je utjecalo na popularizaciju čitanja, ali i osnivanje čitateljskih klubova diljem svijeta.

2.2. Vrste čitateljskih klubova

Osnovne vrste čitateljskih klubova mogu se podijeliti na *single-title* i *multi-title* klubove. Glavna razlika između ove dvije vrste broj je knjiga koje pojedinci pripremaju za nadolazeće susrete. *Single-title* klubovi odnose se na zajednice u kojima pojedinac (najčešće moderator rasprave) izabire jednu knjigu o kojoj će raspravljati. Zbog dobrog poznavanja teksta razgovor ide u dubine, propituju se detalji, otvaraju nova pitanja, unose osobni doživljaji i različite interpretacije¹², dok su *multi-title* klubovi oni u kojima svaki pojedinac čita različitu knjigu, ali se te knjige rotiraju od susreta do susreta sve dok ih ne pročitaju svi članovi.¹³ Iako razgovaraju o istoj temi kroz različita djela, nema dublje rasprave, već je naglasak na dijeljenju informacija i znanja.

Osim tradicionalnih klubova, postoje i tzv. *shared pool* ili *open loans* klubovi koji su više usmjereni na razmjenu knjiga nego na ozbiljniju raspravu. Članovi mogu na temelju tuđih promišljanja o knjizi odlučiti žele li ju pročitati. *Catch-and-release* čitateljski klubovi manje su popularni od prethodno navedenih klubova zbog svoje neuobičajenosti. Glavni im je cilj prenošenje vlasništva nad knjigom među članovima kluba (prvotan vlasnik ne očekuje da će mu knjiga biti vraćena).¹⁴

Usponom interneta pružena je mogućnost osnivanja klubova čiji se članovi ne nalaze na istom geografskom području. *Online* klubovi sve su popularniji, a glavne su im prednosti ušteda vremena na putovanje te mogućnost pristupa u bilo koje doba dana – sve dok član ima otvoren pristup internetskoj vezi. Također, Online klubovi nude širi izbor čitateljskih klubova za različite interese sudionika.¹⁵ Ipak, uz prednosti postoje i nedostaci takvih klubova, a neki od njih su nedostatak intimnosti u osobnoj komunikaciji, manjak članova ukoliko neki od njih odluče ne

¹¹ Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012. Str. 122.

¹² Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 53.

¹³ Cohen, H. What is a Book Club?. 2012. // The Reading Club. Dostupno na: <http://www.thereadingclub.co.uk/WhatIsBookClub.html> (27.8.2019.)

¹⁴ Cohen, H. What is a Book Club?. 2012. // The Reading Club. Dostupno na: <http://www.thereadingclub.co.uk/WhatIsBookClub.html> (27.8.2019.)

¹⁵ Cohen, H. Online Book Clubs // The Reading Club (16.9.2012.) Dostupno na: <http://www.thereadingclub.co.uk/OnlineBookClubs.html>

sudjelovati u raspravi te nesporazumi do kojih može doći ukoliko se poruke pojedinaca pogrešno shvate.

2.3. Članovi čitateljskih klubova

Broj članova čitateljskih grupa kreće se uglavnom od deset do dvadeset i pet, iako se kao zlatna sredina spominje broj dvanaest. Broj sudionika može prelaziti ove okvire, ali tada se u grupama javljaju problemi u radu jer preveliki broj sudionika može dovesti do rascjepa cjeline (neke rasprave mogu dovesti do neslaganja koje rezultira dijeljenjem članova u manje grupice koje tada diskutiraju zasebno o temi). Ipak, grupa u kojoj će se svi osjećati dobro, toliko dobro da i oni povučeni dobiju priliku da iskažu svoje mišljenje bez straha i tjeskobe, grupa je do 12 članova.¹⁶ Dob sudionika razlikuje se od kluba do kluba pa tako postoje studentski, dječji, tinejdžerski, 50+ klubovi, ali i klubovi koji okupljaju ljude različite životne dobi. Bašić (2014) navodi da su različitosti u načinima razmišljanja i razumijevanja koje uvjetuju godine i iskustvo pravo bogatstvo koje čini grupu posebnijom.

U čitateljskim klubovima mogu sudjelovati svi, bez obzira na spol. Ipak, većina članova čitateljskih klubova su žene. Žene su slobodne u dijeljenju misli i osjećaja povezanih s tekstom o kojem razgovaraju i često su zainteresirane za odnosnu razinu, o čemu najbolje govori izbor literature u dominantno ženskim grupama (fikcijska literatura, knjige koje govore o sudbinama žena i međuljudskim odnosima).¹⁷ Muške grupe brže propadaju jer se članovi zadržavaju samo na razini sadržaja, dok se u miješanim grupama uzbudljivost razgovora postiže različitim perspektivama doživljavanja djela.

Postoje i grupe u kojima su članovi isključivo parovi. Razmjenom mišljenja postiže se ravnopravnost u razgovoru koja možda ne postoji u njihovom privatnom životu, a sudjelovanje obogaćuje njihovu svakodnevnu komunikaciju – svako formiranje mišljenja i oblikovanje stavova fokusiranih oko određene knjige može dovesti do boljeg razumijevanja između partnera.

Klubovi se osnivaju i prema određenom žanru iako se do sada pokazalo da takvi klubovi brzo propadaju ili su primorani mijenjati ciljeve rada pošto dolazi do monotonije uzrokovane istim temama, motivima i načinom pripovijedanja.

¹⁶ Bašić, I. O čitateljskim grupama. Zagreb: Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 55.

¹⁷ Bašić, I. O čitateljskim grupama. Zagreb: Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 55.

2.4. Voditelj čitateljskih klubova

Važnu ulogu u čitateljskim klubovima ima voditelj, odnosno moderator kluba. Moderator može biti odrasla stručna osoba (knjižničar, profesor, student...), netko od članova kluba ili se rasprava može moderirati i suradnjom odrasle stručne osobe i nekog od članova kluba.¹⁸ Ipak, voditelji grupa većinom su učitelji, profesori književnosti i bibliotekari-informatori. Voditelj brine da članovi budu usredotočeni na raspravu (digresije su dozvoljene, ali nije dozvoljeno predugo izbjivanje iz zadanog prostora teksta) te da ona teče nesmetano. Osvješćuje članovima da u književnoj interpretaciji ne postoji točan ili pogrešan odgovor čime sprječava moguće sukobe mišljenja.¹⁹ Postoje članovi koji su dominantniji, ali cilj grupa je da svi članovi iznesu svoja mišljenja i viđenja o pročitanom tako da voditelj mora održavati konstantnost, odnosno ravnotežu među članovima.

2.5. Pravila rada čitateljskih klubova

Kako bi komunikacija unutar zajednice bila pristojna i razumljiva, potrebno je poštovati određena pravila. Prema Bašić (2014.) postoje tri zlatna pravila rada:

1. Dok jedna osoba govori, ostali je slušaju.
2. Govornik ne smije imati replike duže od nekoliko minuta.
3. Razgovor o knjizi smije odlutati u digresije, ali ne predugo.

Moderator, odnosno voditelj grupe odgovoran je da svi članovi poštuju navedena pravila kako bi grupe nesmetano i učinkovito djelovale. Ostala pravila rada razlikuju se od grupe do grupe, ovisno radi li se o privatnim grupama koje se mogu slobodnije ponašati jer nisu ograničene prostorom u kojem se nalaze²⁰ ili o grupama koje susrete održavaju na javnim prostorima, npr. u knjižnicama. Ako se sastanak odvija u prostorijama knjižnica, članovi se moraju pridržavati pravila kućnog reda i ne smiju ni na koji način ometati rad osoblja, kao ni ostale korisnike.²¹ Također, jedno od pravila koja knjižnica zahtijeva je točno vrijeme sastanka te pravilo da svatko posuđuje knjigu na svoje ime kako bi se znalo tko je za nju odgovoran.

¹⁸ Tibljaš, V. Čitateljski klub : upute za početnike. 19.7.2013. // Magazin Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <http://gkr.hr/Magazin/Teme/Citateljski-klub-upute-za-pocetnike> (14.9.2019.)

¹⁹ Cohen, H. A Book Club Leader. 19.9.2012. // Leadership expert. Dostupno na: <http://www.leadershipexpert.co.uk/book-club-leader.html> (14.9.2019.)

²⁰ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 60.

²¹ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 60.

3. Čitateljski klubovi u narodnim knjižnicama u Zagrebu

Posljednjih desetak godina u Hrvatskoj raste popularnost čitateljskih klubova. Zbog velike zainteresiranosti javnosti, broj se čitateljskih klubova u narodnim knjižnicama povećava. Knjižnice ih osnivaju za sve uraste kako bi razvile svijest o važnosti čitanja te kako bi potaknule čitanje. Sudjelovanjem u čitateljskim klubovima promiče se čitanje kao zanimljiva aktivnost, razvijaju se komunikacijske vještine, kvalitetno se provodi slobodno vrijeme te šire vlastiti interesi. Osim što se dijeli ljubav prema čitanju unutar male zajednice, uključivanjem u zanimljive rasprave klubova članovi obogaćuju svoju maštu i kreativnost, razvijaju kritičko mišljenje te jačaju samopouzdanje. Čitateljski klubovi pozitivno utječu i na rad knjižnica jer pridonose povećanju broja aktivnih članova knjižnice. Zagrebačkih čitateljskih klubova ima desetak, a dio njih pobliže će biti opisan u nastavku. Njihovo djelovanje je cirkularno – dok pojedini klubovi prestaju djelovati, istovremeno se osnivaju novi.

3.1. Dječji čitateljski klubovi

U Knjižnicama grada Zagreba razvijena je svijest o važnosti poticanja čitanja među najmlađima. Diljem grada djeluje nekoliko dječjih čitateljskih klubova, koji okupljaju djecu osnovnih škola (od prvog do osmog razreda). Cilj dječjih klubova razvoj je posebnih vještina koje djeca stječu sudjelovanjem u zajednici svojih vršnjaka. U nastavku se opisuje djelovanje tri takva zagrebačka kluba i jedne mreže čitateljskih klubova.

3.1.1. Čitateljski klub "Čitatelji okruglog stola (ČOKS)"

Čitateljski klub Čitatelji okruglog stola osnovan je 2014. godine pod nazivom Matilda. Članovi su učenici od petog do osmog razreda osnovne škole koji su ujedno i članovi Odjela za djecu Knjižnice Medveščak. Sastanci se održavaju u prostorima Knjižnice, a glavni je cilj kluba poticanje čitanja, produbljivanje čitanja s razumijevanjem i vježbanje debatnih vještina.²² Sva djela koja su članovi pročitali od osnutka kluba mogu se naći na mrežnim stranicama Knjižnica Grada Zagreba.

²² Čitateljski klub „Čitatelji okruglog stola (ČOKS)“ // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-medvescak/citateljski-klubovi/citateljski-klub-citatelji-okruglog-stola-coks/13958> (19.9.2019.)

3.1.2. Bookmarkeri

Čitateljski klub Bookmarkeri osnovan je 2014. godine u Mjesecu hrvatske knjige. Namijenjen je djeci od 9 do 12 godina. Susreti se održavaju na Dječjem odjelu Knjižnice Ivane Brlić Mažuranić, jednom mjesečno. Kako bi potaknuli djecu na čitanje, voditelji kluba osmislili su razne kvizove, igre i zadatke pomoću kojih lakše vode razgovore o pročitanim djelima. Članovi ovog kluba mogu sastavljati top liste najčitanijih knjiga i davati preporuke svojim vršnjacima. Sudjelovanjem u klubu djeca razvijaju socijalne vještine, obogaćuju svoj rječnik i proširuju svoje znanje.

3.1.3. Knjigotron

U studenom 2013. godine u Dječjoj knjižnici Marina Držića okupili su se studenti knjižničarstva Filozofskog fakulteta i osnovali Čitateljski klub za djecu, u sklopu kolegija Društveno korisno učenje. Klub je namijenjen učenicima od 10 do 13 godina. Voditelji kluba su kroz razne aktivnosti, igre, crtanje, glumu uspjeli potaknuti brojne mlade na sudjelovanje u radu kluba. Ugostili su brojne poznate književnike i s vremenom promijenili ime u Knjigotron.

3.1.4. Čitafora

Čitafora je mreža čitateljskih klubova koja je osnovana u Sesvetama 2013. godine. Pokrenuta je na inicijativu knjižničara Ivana Babića i Tribine Kulturni četvrtak. Klub se sastoji od četiri knjižnice s područja Sesveta – Knjižnice Sesvete, Knjižnice Jelkovec, Knjižnice Selčina i Knjižnice Dubec. Čitafora Knjižnice Selčina okuplja djecu u dobi od 7 do 11 godina, dok Čitafora Knjižnice Jelkovec okuplja malo starije članove, u dobi od 13 do 16 godina. Cilj je ove mreže čitateljskih klubova još veće otvaranje naših knjižnica za suradnju i uključenje što većeg broja članova u njihov rad kao i davanje dodatnog poticaja za moguće volontiranje u svakodnevnim i drugim posebnim aktivnostima naših knjižnica.²³ Čitafora je aktivna i na Facebook stranici kojoj se svi mogu pridružiti.

²³ Čitafora. 12.12.2013. // Sesvete Online. Dostupno na: <https://www.sesvete-online.info/kultura/citafora/> (20.9.2019.)

3.2. Čitateljski klubovi za tinejdžere

Čitateljski klub Iskra jedini je trenutno aktivan klub za tinejdžere, osnovan u veljači 2015. godine. Voditeljica kluba je knjižničarka Danijela Petaros Globan, prof. hrvatskoga jezika i književnosti. Susreti se održavaju jednom mjesečno u Knjižnici Kajfešov brijeg. Klub je osnovan s ciljem poticanja čitanja, razvijanja kulture čitanja, razvijanja kritičkog mišljenja i izgrađivanje vlastitog stava, razmjene čitateljskih iskustava, razmatranja pročitano i promišljanja o ulozi knjige i književnosti u našem društvu.²⁴

3.3. Čitateljski klubovi za odrasle

Za razliku od tinejdžera, pojedinci u dobi od 18 pa sve do 80 itekako su pokazali interes za čitanje. Trenutno je aktivno čak osam čitateljskih klubova za odrasle. Uglavnom su namijenjeni knjižničarima, ali dio klubova je otvorenog karaktera pa su novi članovi uvijek dobrodošli.

3.3.1. Spajalica

Od listopada 2012. godine u Knjižnici Vladimira Nazora djeluje klub Spajalica, namijenjen umirovljenim i aktivnim knjižničarima, ali i svim drugim ljubiteljima lijepe književnosti. Iako spajaju sve bez obzira na spol, dob i obrazovanje, posrijedi je prilično homogena skupina – sve članice su žene, iznad 50 godina.²⁵ Voditeljica kluba, Svjetlana Ciglar, ističe važnost društvenog aspekta kluba: „Stvaranje sigurne i opuštene atmosfere ohrabruje predominantno ženske članove/glasove da javno iznose svoje stavove i mišljenja i to ne samo o knjigama, već i o drugim temama u širem kontekstu kulture i svakidašnjice, s obzirom na to da se u književnom klubu nerijetko govori i o odnosu književnosti i drugih umjetnosti i područja života.“²⁶ Spajalica je prvi *multi-title* čitateljski klub u Knjižnicama grada Zagreba.

²⁴ Iskra. 18.2.2015. // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/iskra/26300> (18.9.2019.)

²⁵ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 21.

²⁶ Antoliš, I. Kako natjerati Hrvate na čitanje? 5.2.2019. // Arteist. Dostupno na: <https://arteist.hr/citateljski-klubovi/> (18.9.2019.)

3.3.2. Pozitiva

Čitateljski klub za odrasle Pozitiva osnovan je u Knjižnici Vrapče na Dan glasnog čitanja, manifestacije u sklopu Mjeseca hrvatske knjige, u listopadu 2013. godine.²⁷ Članovi se skupljaju jednom mjesečno kako bi raspravljali o lijepoj književnosti. Klub je otvorenog tipa, a članovi su aktivni i umirovljeni knjižničari.

3.3.3. Crna kutija

Udruga Blaberon u suradnji s Knjižnicom Medveščak od 2014. godine organizira čitateljske radionice Crna kutija. Radionice se održavaju jednom mjesečno, a namijenjene su odraslim čitateljima. Cilj radionica je podijeliti kritički osvrt na pročitano s ostalim članovima. Radionice vodi Marija Ott Franolić, a pomaže joj knjižničarka Tamara Kekez Jedriško.²⁸ U pet godina rada pročitali su 39 književnih djela.

3.3.4. KaLibar

Čitateljski klub za odrasle Algoritmov KaLibar osnovan je u prosincu 2013. godine u suradnji s nakladničkom kućom Algoritam u Knjižnici Ivane Brlić Mažuranić. Klub okuplja članove različite dobi, ali ipak prevadavaju žene. Cilj kluba promicanje je hrvatskih autora i autora iz susjednih zemalja objavljenih u bibliotekama KaLibar i Mali KaLibar.²⁹ Klub često organizira susrete s hrvatskim književnicima.

3.3.5. Na tragu klasika

U Knjižnici Ivane Brlić Mažuranić osnovan je čitateljski klub za odrasle u suradnji s izdavačkom kućom Disput i urednicom Biblioteke Na tragu klasika. Voditeljica kluba je profesorica Anamarija Stepanić. To je još jedan klub čije je djelovanje usmjereno samo na knjige iz određene Biblioteke, u ovom slučaju na djela iz Biblioteke Na tragu klasika, za koji je urednica Irena Lukšić dobila tri Kiklopa.

²⁷ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 22-23.

²⁸ Čitateljske radionice "Crna kutija". // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-medvescak/citateljski-klubovi/citateljske-radionice-crna-kutija/13959> (15.9.2019.)

²⁹ Čitateljski klub kalibar i ostali. 9.12.2013. // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/citateljski-klub-kalibar-i-ostali/23117> (16.9.2019.)

3.3.6. Čitateljski klub Knjižnice Novi Zagreb

Čitateljski klub za odrasle djeluje od prosinca 2013. godine, a prvi susret održan je u siječnju 2014. godine. Voditeljica kluba je profesorica Marina Ajduković. Sastanci se održavaju jednom mjesečno, a broj članova varira od 15 do 20. Članovi su različitih životnih dobi. Njihovim se susretima često pridružuju književnici čime rasprava o pročitanoj postaje još zanimljivija.

3.3.7. Čavrljanje o knjizi (ČOK)

Čavrljanje o knjizi (ČOK), čitateljski klub Knjižnice Dubrava, djeluje od 2016. godine. Klub okuplja članove odrasle dobi, a sastanci se odvijaju jednom mjesečno u prostorima Knjižnice Dubrava. Članovi biraju knjige po vlastitoj želji, a klub djeluje po principu književnih preporuka članova - svaki iznosi zapažanja o knjizi koja ga se od posljednjega sastanka najviše dojmila, a ostali se uključuju u razgovor i bilježe si naslove koji su ih zainteresirali.³⁰

3.3.8. Mojih sat vremena čitanja

Čitateljski klub Knjižnice Savski Gaj razlikuje se od ostalih zagrebačkih književnih klubova. Osnovan je 2008. godine pod nazivom Mojih sat vremena čitanja. Rad kluba temelji se na radionicama za osobe s intelektualnim poteškoćama iz Dnevnog centra za rehabilitaciju i radnu terapiju Egida i osobe iz Gradskog društva Crvenog križa, podružnice Novi Zagreb i Trešnjevka.³¹ Radionice se sastoje od čitanja na glas odlomka iz nekog književnog djela nakon čega se razgovara o pročitanoj. Sudionici su mladi i odrasli s intelektualnim i tjelesnim invaliditetom.

³⁰ Čavrljanje o knjizi (ČOK). // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/cavrljanje-o-knjizi-cok/39964> (19.9.2019.)

³¹ Mojih sat vremena čitanja. // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/mojih-sat-vremena-citanja-27430/27430> (17.9.2019.)

4. Čitateljski klubovi u Rijeci

Svijest o važnosti čitanja trebala bi biti usađena u svaku knjižnicu. Gradska knjižnica Rijeka jedna je od prvih u Hrvatskoj koja je spoznala važnost čitateljskih grupa za zajednicu. Svojim radom i angažmanom uspjela je privući brojne pojedince, među kojima je velik broj mladih ljudi, u uključivanje i osnivanje čitateljskih grupa. Knjižničari Gradske knjižnice Rijeka oslušuju potrebe i želje svojih korisnika, razgovaraju s njima, upoznaju ih i na taj način dolaze zajedno do ideja što bi se u knjižnici moglo napraviti da se zadovolje te potrebe.³² Gradska knjižnica Rijeka posebna je jer ima najviše voditelja-volontera među mladima. Većina njih svoj je rad započela sudjelovanjem u nekom od postojećih riječkih čitateljskih klubova, bilo dječjih ili studentskih. Zainteresiranost mladih ljudi za novi način čitanja i interpretiranja književnih djela značajka je Gradske knjižnice Rijeka. Njihovi knjižničari svoje dugogodišnje iskustvo dijele s budućim voditeljima čitateljskih grupa – savjetuju ih kako osnovati klub, kako privući zainteresirane te im pobliže opisuju ulogu voditelja kluba.

Iako danas mogu dijeliti savjete drugima, osnivateljice prvih čitateljskih klubova u Rijeci bile su samouke. Prva čitateljska grupa u Grdskoj knjižnici Rijeka osnovana je 2001. godine. Osnivanje prvog kluba potaknule su dvije djevojčice, koje su do tada bile aktivne u raznim programima Gradske knjižnice. Book Café Moljac bio je početak projekta Mladi za mlade koji je promicao čitanje, poticao kreativnost mladih, zadovoljavao njihove potrebe za komunikacijom, povećavao djelatnost savladavanja vještina, jačao motivaciju i osjećaj samopouzdanja te pripremao mlade za svijet rada.³³ Mladim voditeljicama kluba pomagala je knjižničarka Verena Tibljaš koja je tada radila u Dječjem odjelu Stribor pa je djevojčicama bila stalno na usluzi. Pomogla im je kod izbora imena kluba, izbora knjiga, a sastavljala je i koncept sastanaka, sve dok djevojčice nisu stekle potrebno iskustvo. Klub je usmjerio svoje djelovanje samo na razgovore o pročitanoj djelu, sve ostale aktivnosti poput ekranizacija književnih djela ili odlaske u kazalište nisu prakticirali. Klub je godinama razvijao svoj način rada pa se u posljednjoj godini svog postojanja svatko od članova mogao okušati u vođenju. Ipak, odlaskom jedne od osnivateljica kluba na studij u Zagreb, klub je prestao djelovati. Trajao je do 2011. godine, a svojim postojanjem spojio je brojne članove, stvorio trajna prijateljstva i tinejdžerima ukazao kako čitanje može biti zanimljivo kad svoja mišljenja i stavove dijele s drugima.

³² Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 14.

³³ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 15.

4.1. Dječji čitateljski klubovi

Dječjih čitateljskih klubova u Rijeci bilo je desetak. Broj im se posljednjih godina smanjio, ali dio njih je još aktivno. Čarobna kućica najdugovječniji je dječji klub, traje od 2008. godine, dok je Bajkoklub najmlađi dječji čitateljski klub, osnovan 2016. godine.

4.1.1. Čarobna kućica

Klub Čarobna kućica osnovan je 2008. godine i traje još i danas. Njegovo osnivanje potaknula je devetogodišnja djevojčica koja je ideju o osnivanju dobila nakon sudjelovanja na jednom susretu Striborova kluba Book Café Moljac. Zaintrigirana viđenim, poželjela je imati svoj klub, a podržala ju je Verena Tibljaš. Grupa se sastaje svaki mjesec u knjižnici na Dječjem odjelu Stribor. Voditeljica grupe od njezinog je početka Sanja Alijević koja i danas dijeli isti zanos za djelovanjem grupe kakav je bio i njezinim osnivanjem. Iako su na početku članovi bili osnovnoškolci, ovaj klub održava svoju konstantu pa su neki članovi aktivni još i danas, iako su osnovnu školu davno završili. Najstariji članovi ističu kako su smijeh, zabava, a ponekad i burne rasprave obilježile njihovo članstvo u klubu. Osim što potiče čitanje, klub je mjesto na kojem se stvaraju prijateljstva, kao i uspomene koje traju cijeli život. Filip Kočić je bivši član kluba koji je potvrdio koliki utjecaj je klub imao na njegovo djetinjstvo: „Bez obzira kamo me život odveo, ČK ČK će ostati ugraviran u moja sjećanja kao prvi put kad sam upoznao ljude sa sličnim interesima s kojima sam mogao pričati i pričati bez umora.“³⁴

4.1.2. Biblioklub

Verena Tibljaš 2012. je godine potaknula osnivanje Bibliokluba, takozvanog Goranskog čitateljskog kluba. Biblioklub okuplja djecu viših razreda iz šest osnovnih škola (OŠ Frana Krste Frankopana Brod na Kupi, OŠ Rudolfa Strohala Lokve, OŠ Ivanke Trohar Fužine, OŠ Dr. Branimira Markovića Ravna Gora, OŠ Skrad i OŠ Brod Moravice) i jedne područne (PŠ Severin na Kupi) na stajalištima Županijskog bibliobusa. Nakon prihvaćanja poziva na uključenje, knjižničari i profesori hrvatskog jezika okupili su djecu koja su pokazala interes za sudjelovanjem u radu kluba. Biblioklub danas ima sedamdesetak članova, uglavnom desetak po školi. Članovi su djeca u dobi od 11 do 14 godina što po Vereni Tibljaš nije

³⁴ Alijević, S. Čitateljski klub Čarobna kućica: deset godina čarobniji. 21.3.2019. // Gradska knjižnica Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Osvrti/Citateljski-klub-Carobna-kucica-deset-godina-carobniji> (18.9.2019.)

najbolja kombinacija, ali zbog malog broja učenika druge varijante nisu moguće.³⁵ U samo jednoj školi članovi su vršnjaci što se pokazalo produktivnije jer su zbog međusobne povezanosti i boljeg poznavanja rasprave otvorenije. Susreti se održavaju po školama jednom godišnje, a svi članovi se okupljaju i jednom godišnje na raspravi s odabranim hrvatskim književnikom. Članovi Kluba ostvaruju besplatno članstvo u Bibliobusu te osvajaju bedž s logom i sloganom *Ja sam član Bibliokluba, a ti?*.³⁶ Rasprave Bibliokluba vodile su razne osobe - volonteri, Verena Tibljaš te članovi Studentskog čitateljskog kluba. 2017. godine Biblioklub je postao bogatiji za još jednog člana, OŠ Drago Gervais Brešca. Cilj je kluba poticanje mladih na čitanje djela domaćih autora.

4.1.3. Mali knjigoljupci

Čitateljski klub Mali knjigoljupci osnovan je 2013. godine. Okuplja članove u dobi od 10 do 13 godina. Klub bi se mogao zvati Male knjigoljupke jer trenutno grupu čini desetak djevojčica koje se sastaju na Dječjem odjelu Stribor. Njihova voditeljica je Sanja Alijević koja poziva svu djecu te dobi da se pridruže njihovoj maloj grupi sloganom: „Vrata našeg *knjigoljupkog* čitateljskog svijeta su ti otvorena...“.³⁷ Osim što međusobno dijele zajednička razmišljanja o klupski pročitanim knjigama, djevojčice preporučaju čitateljima izvan grupe neke njima drage knjige koje su čitale po vlastitim izborima, mimo zajedničkih klupskih.³⁸

4.1.4. Male Knjigopije

Male knjigopije čitateljski je klub osnovan 2014. godine na Zametu. Članovi su djeca u dobi od 9 do 11 godina, a voditeljica im je Alica Kolarić.

4.1.5. Bajkoklub

Bajkoklub je započeo sa svojim radom 2016. godine na inicijativu studentice Učiteljskog fakulteta koja je odlučila volontirati u Dječjem odjelu Stribor koji ju je privukao

³⁵ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 18.

³⁶ Biblioklub. // Vodič Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Vodic-za-korisnike/Nasi-programi/Za-djecu-i-roditelje/Biblioklub> (14.9.2019.)

³⁷ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 19.

³⁸ Mali knjigoljupci vam preporučuju...: ljetna čitanja. 28.6.2014. // Magazin Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Teme/Mali-knjigoljupci-vam-preporucuju-ljetna-citanja> (14.9.2019.)

prijateljskom i opuštenom atmosferom nakon što ga je posjetila sa svojom studijskom grupom.³⁹ To je najmlađi čitateljski klub u Gradskoj knjižnici Rijeka, namijenjen djeci od 9 i 10 godina. Susreti se održavaju jednom mjesečno u Kreativnom laboratoriju na Dječjem odjelu Stribor, a traju oko sat vremena pošto su članovi mlade dobi pa im je koncentracija slabija.⁴⁰ Bajkoklub je grupa u kojoj se raspravlja uglavnom o bajkama. Voditeljica se trudi da se svaki mjesec izmjenjuju klasične i suvremene bajke. Pri odabiru bajki, vodi se određenim kriterijima, kao što su dovoljan broj primjeraka u knjižnici za sve članove kluba, zanimljivost i primjerenost dječjoj dobi sadržajem, ilustracijama i načinom pisanja, ali i to da bajka nije školska lektira.⁴¹ Radi manjka koncentracije članova, voditeljica se mora posebno pripremati za susrete, kreirajući aktivnosti i igre kroz koje će članovima privući pozornost na samu bajku.

4.1.6. Tragači

Tragači je dječji čitateljski blog, odnosno virtualni čitateljski klub koji je osnovan 2011. godine. Pokrenule su ga knjižničarke iz Rijeke, Bjelovara, Vinkovaca i Zadra. Namijenjen je djeci od 8 do 13 godina. Prednost virtualnog kluba je mogućnost rasprave u bilo koje doba jer je dostupan 24 sata na dan, 7 dana u tjednu. U ovom klubu, osim što se čitaju knjige i što se piše o njima, članovi objavljuju vlastite priče i druže se s piscima.⁴² Online klub idealan je za pojedince koji često provode vrijeme na internetu, a sada se mogu povezati s drugim vršnjacima i raspravljati o istim temama. Tragači imaju i Blog bonton, a pravila kojih se svi članovi moraju pridržavati su:⁴³

1. Važno je biti pristojan
2. Uvijek se predstavi
3. Koristi emotikone
4. Ne viči
5. Ništa ne objavljuj dok si ljut/a
6. Nemoj se prepirati ili svađati

³⁹ Fištrović, A. Čitateljski klubovi kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost : diplomski rad. Rijeka : Učiteljski fakultet u Rijeci, 2018. Str. 60.

⁴⁰ Fištrović, A. Čitateljski klubovi kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost : diplomski rad. Rijeka : Učiteljski fakultet u Rijeci, 2018. Str. 61.

⁴¹ Fištrović, A. Čitateljski klubovi kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost : diplomski rad. Rijeka : Učiteljski fakultet u Rijeci, 2018. Str. 62.

⁴² Tragači. // Vodič Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Vodic-za-korisnike/Nasi-programi/Za-djecu-i-roditelje/Tragaci> (18.9.2019.)

⁴³ Blog bonton. // Tragači. Dostupno na: <https://traganje.wordpress.com/blog-bonton/> (20.9.2019.)

7. Piši onakve poruke kakvi bi volio/voljela čitati

U Online klub Tragači mogu se uključiti svi koji tragaju za dobrim knjigama i maštovitim razmjenama mišljenja.

4.2. Studentski čitateljski klubovi

Studentski čitateljski klub osnovan je početkom 2012. godine, na inicijativu tadašnje studentice hrvatskog jezika i književnosti Tine Kovačić. Ideju o osnutku dobila je spontano, vidjevši na Facebook stranicama Gradske knjižnice Rijeka objavu o sastanku čitateljske grupe koja je okupljala žene srednje životne dobi. Njezinu zamisao poduprla je Verena Tibljaš pa su ubrzo počele skupljati članove. Klub broji oko 40 članova, od kojih desetak dolazi redovito – to su ujedno ljudi koji pokreću i druge akcije kluba (čitanje štíćenicima Doma za starije i nemoćne na Kantridi, večeri poezije i slično).⁴⁴ Klub djeluje u nekoliko grupa koje su se kroz godine izmijenile pa su tako postojale grupe Odsutni, Beskorisni, Pohotnici, Sanjari, itd. Grupe volonterski vode članovi kluba. Sastaju se u Kreativnom laboratoriju, pri Dječjem odjelu Stribor. Sastaju se jednom mjesečno, a knjige koje se čitaju predlažu uglavnom voditelji, a ponekad i članovi pa se na demokratski način izabire jedno djelo koje se naposljetku čita. Cilj studentskog kluba je dobro se zabaviti te raspraviti o pročitanoj knjizi na neobavezan, ali konstruktivan način.⁴⁵

4.3. Čitateljski klubovi za odrasle

U radu riječkih čitateljskih klubova za odrasle aktivno sudjeluju i mlađi i stariji. Iako su klubovi otvoreni za miješano društvo, članice su uglavnom žene. Dva su starija aktivna kluba – jedan okuplja članove starije od 50 godina, a drugi nema dobnú granicu pa je razlika između najmlađeg i najstarijeg člana 42 godine. Upravo iz tog razloga pokazala se potreba za osnivanjem i trećeg kluba koji će okupljati članove od 25 do 50 godina.

4.3.1. Čitateljska grupa ogranka Drenova

Čitateljska grupa ogranka Drenova osnovana je 2006. godine u Ogranku Drenova. Poticaj za stvaranje grupe bio je seminar o čitateljskim grupama koji je organizirao British Council na

⁴⁴ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 17.

⁴⁵ Kovačić, T. Studentski čitateljski klub i prvi koraci: priča o nastanku našeg prvog SČK-a. 3.9.2013. // Magazin Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Citateljski-osvrti/Studentski-citateljski-klub-i-prvi-koraci-prica-o-nastanku-naseg-prvog-SCK-a> (14.9.2019.)

kojem je voditeljica Jasenka Alić-Tadić dobila okvirnu sliku o načinu rada grupe.⁴⁶ Grupa se redovito sastaje svakog mjeseca, a specifična je zbog najveće međugeneracijske solidarnosti – najmlađa članica ima 30, a nastariji član 72 godine.⁴⁷ To je jedini čitateljski klub za „odrasle“ u ograncima. Aktivno sudjeluju u društvenom životu svoje zajednice sudjelovanjem u manifestaciji Dani Drenove – organizacijom javnog događanja na otvorenom uključi cijelu zajednicu u svoj književni program u prirodi, a dva puta godišnje organiziraju i rasprave s autorima.⁴⁸ Čitateljska grupa ogranka Drenova najdulgovječnija je grupa za odrasle.

4.3.2. Čitateljski klub 50 + (One)

Klub čitatelja srednje životne dobi (50+) osnovan je 2012. godine na inicijativu dugogodišnje članice Gradske knjižnice Rijeka. Desetak članica sastaje se jednom mjesečno u Kreativnom laboratoriju. Voditeljica kluba je knjižničarka Ljiljana Češarek. Klub je 2014. godine promijenio ime u One. Ova grupa ističe se posebnom atmosferom koju Verena Tibljaš naziva snagom načitanih žena.⁴⁹ Članice se uz redovite mjesečne sastanke družu i u slobodno vrijeme, odlaze na zajedničke izlete i večernje koncerte.

4.3.3. Novi čitateljski klub (Bezimeni)

Klub Bezimeni osnovan je 2014. godine. Pokrenula ga je knjižničarka Hana Dagostin kako bi okupila generaciju u dobi od 25 do 50 godina, a čine ga članovi raznih odjela i ogranaka Gradske knjižnice Rijeka, kao i članovi nekih drugih knjižnica iz okolice Rijeke koje nemaju čitateljske klubove, jer rasprave se ovog kluba održavaju u središtu grada.⁵⁰ Bezimeni je najmlađi čitateljski klub po osnutku u Gradskoj knjižnici Rijeka.

⁴⁶ Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014. Str. 16.

⁴⁷ Tibljaš, V. Živo(s)t čitateljskih klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka. // Hrvatsko knjižničarsko društvo 62 (2014). Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/893> (15.9.2019.)

⁴⁸ Tibljaš, V. Živo(s)t čitateljskih klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka. // Hrvatsko knjižničarsko društvo 62 (2014). Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/893> (15.9.2019.)

⁴⁹ Tibljaš, V. Živo(s)t čitateljskih klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka. // Hrvatsko knjižničarsko društvo 62 (2014). Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/893> (15.9.2019.)

⁵⁰ Tibljaš, V. Živo(s)t čitateljskih klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka. // Hrvatsko knjižničarsko društvo 62 (2014). Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/893> (15.9.2019.)

5. Zaključak

Čitateljski klubovi počeli su se razvijati u hrvatskim narodnim knjižnicama prije desetak godina. Najstariji je osnovan prije osamnaest godina što znači da su, u usporedbi s klubovima u svijetu, naši klubovi mladi. Najveći broj čitateljskih grupa imamo u narodnim knjižnicama u Zagrebu i u Rijeci. Oni okupljaju članove različite životne dobi pa tako imamo dječje klubove, studentske klubove, klubove za odrasle te u nešto manjem broju klubove za starije adolescente. Postoji tek poneka grupa u kojoj su članovi miješane strukture, većinom su to samo žene. Interes za uključivanjem i osnivanjem čitateljskih klubova u porastu je. Pošto djelovanje hrvatskih klubova ne seže u daleku prošlost, još uvijek ima mnogo prostora za njihov razvoj i napredak. Ipak, ovaj način rada jednostavan je i efikasan za razvijanje čitateljskih zajednica koje jačaju ljubav prema čitanju, razvijaju komunikacijske i čitateljske vještine i prije svega potiču ljude na druženje. Tim načinom knjižnica postaje kreativan javni prostor, mjesto na kojem ljudi vode rasprave i razmjenjuju mišljenja, stječu iskustva i izgrađuju društvenu zajednicu.

6. Literatura

1. Alijević, S. Čitateljski klub Čarobna kućica: deset godina čarobniji. 21.3.2019. // Gradska knjižnica Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Osvrti/Citateljski-klub-Carobna-kucica-deset-godina-carobniji> (18.9.2019.)
2. Antoliš, I. Kako natjerati Hrvate na čitanje? 5.2.2019. // Arteist. Dostupno na: <https://arteist.hr/citateljski-klubovi/> (18.9.2019.)
3. Atlas, J. Really? You are not in a book club?. 2014. // The New York Times. Dostupno na: http://www.nytimes.com/2014/03/23/opinion/sunday/really-youre-not-in-a-bookclub.html?_r=0 (24.8.2019.)
4. Bašić, I. O čitateljskim grupama : metodički priručnik s primjerima dobre prakse. Zagreb : Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju, 2014.
5. Biblioklub. // Vodič Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Vodic-za-korisnike/Nasi-programi/Za-djecu-i-roditelje/Biblioklub> (14.9.2019.)
6. Blog bonton. // Tragači. Dostupno na: <https://traganje.wordpress.com/blog-bonton/> (20.9.2019.)
7. Cohen, H. A Book Club Leader.19.9.2012. // Leadership expert. Dostupno na: <http://www.leadershipexpert.co.uk/book-club-leader.html> (14.9.2019.)
8. Cohen, H. Book Club Meeting Locations. 2012. // The Reading Club. Dostupno na: <http://www.thereadingclub.co.uk/BookClubMeetingLocations.html> (26.8.2018.)
9. Cohen, H. Online Book Clubs. 16.9.2012. // The Reading Club. Dostupno na: <http://www.thereadingclub.co.uk/OnlineBookClubs.html> (27.8.2019.)
10. Cohen, H. What is a Book Club?. 2012. // The Reading Club. Dostupno na: <http://www.thereadingclub.co.uk/WhatIsBookClub.html> (27.8.2019.)
11. Čavrljanje o knjizi (ČOK). // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/cavrljanje-o-knjizi-cok/39964> (19.9.2019.)
12. Čitafora. 12.12.2013. // Sesvete Online. Dostupno na: <https://www.sesvete-online.info/kultura/citafora/> (20.9.2019.)
13. Čitateljske radionice “Crna kutija”. // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-medvescak/citateljski-klubovi/citateljske-radionice-crna-kutija/13959> (15.9.2019.)
14. Čitateljski klub „Čitatelji okruglog stola (ČOKS)“ // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-medvescak/citateljski-klubovi/citateljski-klub-citatelji-okruglog-stola-coks/13958> (19.9.2019.)

15. Čitateljski klub kalibar i ostali. 9.12.2013. // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/citateljski-klub-kalibar-i-ostali/23117> (16.9.2019.)
16. Fištrović, A. Čitateljski klubovi kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost : diplomski rad. Rijeka : Učiteljski fakultet u Rijeci, 2018.
17. Freeman, S. End of discussion. Why I'm leaving my book club. 2005. // The American Scholar. Dostupno na: http://theamericanscholar.org/end-of-discussion/#.VAN_ev1_tqU (27.8.2019.)
18. Iskra. 18.2.2015. // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/iskra/26300> (18.9.2019.)
19. Kovačić, T. Studentski čitateljski klub i prvi koraci: priča o nastanku našeg prvog SČK-a. 3.9.2013. // Magazin Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Citateljski-osvrti/Studentski-citateljski-klub-i-prvi-koraci-prica-o-nastanku-naseg-prvog-SCK-a> (14.9.2019.)
20. Mali knjigoljupci vam preporučuju...: ljetna čitanja. 28.6.2014. // Magazin Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Teme/Mali-knjigoljupci-vam-preporucuju-ljetna-citanja> (14.9.2019.)
21. Mojih sat vremena čitanja. // Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/mojih-sat-vremena-citanja-27430/27430> (17.9.2019.)
22. Plevnik, D. Tolle lege. Za slobodu čitanja. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2012.
23. Stanić, S.; Jelača, L. Društveni kontekst čitanja i knjige: mišljenja i stavovi učenika. // Školski vjesnik : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu 66, 2 (2017). Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/187030> (9.9.2019.)
24. Stepanić, A. Čitateljski klubovi u zagrebačkim narodnim knjižnicama : diplomski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2014.
25. Tibljaš, V. Čitateljski klub : upute za početnike. 2013. // Magazin Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <http://gkr.hr/Magazin/Teme/Citateljski-klub-upute-za-pocetnike> (14.9.2019.)
26. Tibljaš, V. Čitateljski klub : upute za voditelje. 2014. // Magazin Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <http://gkr.hr/Magazin/Teme/Citateljski-klub-upute-za-voditelje> (14.9.2019.)

27. Tibljaš, V. Živo(s)t čitateljskih klubova u Gradskoj knjižnici Rijeka. // Hrvatsko knjižničarsko društvo 62 (2014). Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/893> (15.9.2019.)
28. Tragači. // Vodič Gradske knjižnice Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/Vodic-za-korisnike/Nasi-programi/Za-djecu-i-roditelje/Tragaci> (18.9.2019.)

Čitateljski klubovi u narodnim knjižnicama u Zagrebu i u Rijeci

Sažetak

Čitateljski klubovi zajednice su čitatelja koji se sastaju najčešće jednom mjesečno, pokreću raspravu o pročitanoj knjizi, iznose svoja mišljenja i uspoređuju dojmove. Susreti čitateljskih klubova mogu se održavati na različitim mjestima, od privatnih domova, udruga, knjižara pa sve do knjižnice, u kojima su susreti ipak najčešći. U Hrvatskoj razvoj čitateljskih klubova počinje oko 2001. godine. Čitateljski klubovi najviše se osnivaju u narodnim knjižnicama u Zagrebu i u Rijeci. Svojim djelovanjem potiču čitanje, djeluju na razvoj osobnosti pojedinca, knjižnici donose nove članove te ju stavljaju u središte društvenog života. U ovom radu prikazan je nastanak, razvoj i djelovanje čitateljskih klubova u narodnim knjižnicama u Zagrebu i u Rijeci.

Ključne riječi: čitateljski klubovi, čitateljske grupe, narodne knjižnice

The reading clubs in public libraries in Zagreb and Rijeka

Summary

The reading club is a community of readers who meet most often once a month, start a discussion about a book they read, express their opinions and compare their impressions. The reading club meetings can take place in different places, from private homes, organisations, bookstores all the way to the library, where meetings are most common. In Croatia, the development of reading clubs began in 2001. The reading clubs are mostly established in public libraries in Zagreb and Rijeka. They stimulate reading, develop individuals' personality, bring new members to the library and place library at the center of social life. This paper presents the formation, development and operation of reading clubs in public libraries in Zagreb and Rijeka.

Keywords: *book clubs, reading clubs, public libraries*